

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra a 24. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt. Ára évenként 3 ft. o. é. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Elkészítés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

A nyitott cikke sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Kőszepet, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, nov. 23.

(D.) A napi irodalom levén a közvélemény irányítóját, s egyszersmind folytonos kifejezőjét, minden európai alkotmányos államban az idővilág, és gyakorlat alapján magának vindicálja azon jogot, hogy hozzá szól, s véleményezését alá veszi a trón fényébe közlő alásugárzó eszméket is, azon alkotmányos elvvel fogva, miképp a király személye felül áll a kormány fogalmán, felül a polgári pártok eszméin, s a trón nyilatkozataiban mindig azon kormányrendszer nyilatkozik, mely az idők viszonyaihoz képest akár közvélemény, akár hatalmi parancs folytán az állam élére állított.

Im előttünk is a legmagasabb helyről leküldött nyilatkozások, s a főhatalmat képviselők kimondott eszméi állanak.

Habozva fogunk ezen eszméknek, nem mondjuk taglalásához, mert az időket még ma sem látjuk eléggé kedvezőnek arra, hogy ily okmányokra e téren mélyebben beható észrevételeket tehetnénk, hanem inkább csak ezen okmányok jellemzéséhez, s némely általános véleményeink elmondásához.

Ha felfogjuk a mostani kormány helyzetét, s azon rendkívül anomál viszonyokat, melyek közé a magyar királyság minden részei közt Erdély legkiválóbban sodortott, lehetetlen el nem ismernünk, hogy a kormány s az erdélyi országgyűlés irányának vezetésére hivatott államférfiak a lehető elköveték arra, hogy a nemzet szabad akaratának nyilatkozásában felsőbb pressio által ne akadályoztassék.

Az országos elnök ur beszéde a dialektika tisztasága mellett iránytű gyanánt mutat azon elejpontra felé, hová a jogszertű s természetes vonzás utasítja a népeket, államférfiúi bölcseséggel látjuk abban az erőegyesítés nagy és fontos politikai tanácsát letéve, s bár oly téren kell megint fölvenni a törvényes nyilvánítás fonalát, a mely tér pozitív törvény által el volt már egyszer örökre zárva, s befalazva, mindamellett a bölcsesség megtalálta annak kulcsát, hogy ne tegyen az alkotmányos meggyőződésen erőszakot, s a körülmények sötétségében tevédező szemek előtt felfogja a vezértűt, mely a kiszabadulás sorompóit felvilágosítja.

Illetékes bevezetése az elnöki beszéd azon legfelsőbb leiratnak, mely habár az oct. diploma eszméinek körén belül áll, de azon túl a jogfolytonosság egész területén fenntartja a népek egyetértése s összesimulása való törekvéseknek.

Igaz, hogy ekkor még a jogfolytonosságnak csak kapujánál állunk s habár szívünket érdeklőleg hatja meg azon régi terem, s régi alakok látása, hol s kiknek törvényhozői küzdelme által fiatal keblünk egykor lelkesedett, ez örömrész kielégítő, s megnyugtató nem lehet, s a remények alapjait nem visszahelyezett alkotmányunk tetteles élvezetében, hanem ez élvezetnek a kormány jó akarata s valódi alkotmányos törekvése eredményében helyezhetjük.

Feltaláljuk-e valjon az országgyűlés megnyitására elterjesztett okmányokban, s szónoklatokban ezen reménység alapjait?

El kell ismernünk, hogy a kormány praecupatiókkal nem kívánta utját állani a csöndes és jóirányú kifejlődésnek, s minden intézkedésen s eszméken a jóakarata és a nép kifejtendő közvéleménye iránti méltánylatnak tagadhatlan nyoma látnak.

Első mozzanatnak látjuk ez irányban azt, hogy a kormány ezen gyűlés törvényhozói illetékességét nem erőszakolta.

Már csak azon intézkedés által is, hogy ezen gyűlés egyedüli tárgyaül tűzte ki az unio kérdését, s semmi más tárggyal az alkotmányos honpolgár jogát, s politikai lelkiismeretét megdöbbeneni nem kívánta, az alkotmányos érzelme iránti kiméletnek tagadhatlan tanujelét adta.

A kormány ezen kiméletes eljárását igen finomul körvonalozza királyi biztosság exelja megnyitott beszédjének az országgyűlés feladatát kijelölő ezen tétele: „A Magyar és Erdélyország egyesületéről szóló 1848-i 1-ső törvényzikk tartalmának a mostani idősorok, és körülmények kívánalmaihoz képest újból megfontolás alá vétele stb.”

Ugyanezen pressio nélküli kifejezést látjuk magában a fels. királyi leiratnak kiválólag következő tételében: „legkegyelmesebben felhívunk titeket, hogy ezen törvényzikk (1848-ki 1-ső t. cikk) határozványait tekintettel mindkét ország közös érdekeire újabban beható tanácskozás alá vegyétek, s tanácskozástok eredményét azonnal királyi és nagyfejedelmi végelhatározásunk alá terjeszszétek.”

Ez utóbbi rövid tételből három fontos észrevételt vonhatunk ki u. m.

a) Az 1848-iki törvényzikk törvényzikknek el van ismerve, következőleg ezen törvény létezik a kormány szemei előtt is, s így egy létező törvény előtt áll a jelenleg összegyűlt képviselő, és midőn ugyancsak a fels. kir. leirat a leopoldi diplomára is hivatkozott hivatkozva ezen államszerződés érvényét elismeri, nem lehetett igen természetesen megtagadni az ezen államszerződés alapján kétoldalul kötelező jogfolytonosságnak mindazon pozitív törvényre vált eredményét, melybe az 1848-i 1-ső törvényzikk is be van foglalva, és a jogfolytonosság ezen vezér fonalát, melyet a korona elvben megtartott, annál kevésbé tévesztendő az alkotmányos nemzet részéről, melynek minden biztosítéka törvényeinek sérthetetlen szentségében fekszik.

b) Második észrevételünk, hogy midőn a fels. kir. leirat az 1-ső t. cikk tanácskozás alá vételt hagyja meg, nem rendeli, mint a régi leiratokban szokás volt, hogy a képviselő ezen tanácskozásokról végzést (sententia) hozzon, és királyi szentesítés alá terjeszse; hanem a dolog természetéhez, s egy pozitív törvény elvleges elismeréséhez képest csak annyit kíván, hogy a képviselő „tanácskozása eredményét a királyi végelhatározás alá fölterjeszse.”

E legfelsőbb kívánságban az alkotmányos jogérzet lehető méltatását találjuk. A király, mint bíró áll, az oly régóta egymással küzdő, s nagyon is külön szakadt nézetek felé, tanácskozássra hívja fel a képviselőt, s nem végzést (sententia), hanem e tanácskozás eredményét rendeli a trónhoz, s nem végzést megerősíteni, hanem a tanácskozás felett „határozni” kíván a korona, következtetésünk tehát az, hogy a korona társa hagyta az utat a nemzet alkotmányos jogérzetének, s az ország politikai szükséglete folytán hozott pozitív törvény nyomatékának méltatására.

c) Harmadik észrevételünk, hogy hozánk e tétel utolsó sorában kiválólag a magyar királyi felső szót, mint egyszersmind Erdély nagyfejedelmé, s nem mint Austria császára. A magyar királynak czíme közé tartozik az „Erdély nagyfejedelmé” czim, de az 1791-i VI-dik törvényzikk végén határozottan ki van mondva, hogy ezen czim „Erdély jogainak ártalmára, vagy sérelmére soha sem fog lenni.”

E szerint a fels. kir. leiratban a dinastiával való alapszerződésünk a magyar királysághoz, mint olyanhoz tartozásunk, s ezeknek alapján a mi természetes, az 1848-i 1-ső törvényzikk létezése is elvben elismerve levén, midőn a korona fölünk nem törvényhozatal, hanem tanácskozásunk eredményét várja, fenntartja az utat az egyetértésre. Hogyan fog a képviselő hangulatja a korona céljainak megfelelni, az még az idők titka ugyan; de az bizonyos, hogy a magyar elem őszintén óhajt arra hatni, hogy az ország minden honpolgára, s e honpolgárból álló nemzetisége a közös jólétét, szabadságot épp oly határokat közt s épp oly mérvben élvezhesse, mint a magyar honpolgár és nemzet.

Ennyit kívántunk elmondani a nélkül, hogy mélyebben ható fejtegetésekbe bocsátkozunk.

A cholera.

A cholera-betegség, mely jelen év tavaszán Afrikából Európába hatolt, ezen világrész két felét támadta meg, ugyan is egyfelől Olaszország egyik tengerparti városában Anconában, és másfelől a török birodalomban Konstantinápolyban veszélyes jellemmel lépett fel. Ez utolsó helyt sok áldozatot hagyván maga után, Moldovába is elterjedt, s különösen Galacz és Ibraila mezővárosokban nagy pusztításokat tett, mely központi főhelyeken cse-

desedvén, észak felé vette ugyan főtűt, azonban az országunk felé eső helységeket sem kímélte meg, és innen országunk határos részébe, a székelőföldre is beszivárgott, úgy hogy october közepén Kézdi-Vásárhelyt, később Csik Somlyót, Várdolaván több cholera esetek fordultak elő, legközelebb pedig november 4-én a tölgyesi szorosnál és nov. 8-án Csik-Szeredán történtek egyes cholera általi halálozások.

A királyi főkegyelmesebbé figyelmét e betegség már Galaczban való megjelenésekor nagy mértékben igénybe vette, s a galaczi, valamint a jászvárosi cs. k. ügynökségek majd minden 4-8 nap küldöttek a járvány állásáról tudósításokat.

Az ország főkegyelmesebbé felállított országos cholera-bizottmány ezen betegségnek országunkban netalán kiáltása és elterjedése esetére többféle, a maga idejében életbeléptetendő intézkedésekről gondoskodott, melyek czéljait kivételre ő Felsége 5000 forintot legkegyelmesebben utalványozni is méltóztatott, továbbá egy az országos főorvos által a cholera-irt czéljait értekezést a három hazai nyelven több ezer példányban szétküldött, meg-hagyván, hogy az minden helységben az értelme-sebb birtokosok és lelkészek közt kiosztassék, és hogy ezek a népet az abban előadott magatartásra oktassák, és az ajánlott gyógyszerek megszerzését és előjövő esetekben az abban megirt mód szerinti használatát eszközöljék.

A tárgyak halmaza nem engedi ugyan, hogy az említett korszerű értekezést egész kiterjedésében közöljük, de ezen járványnak a szomszéd ország-ból folytonos fenyegetőzése és az ügy komolysága megkívánja, hogy az ezen országban legszélesebben elterjedt lapban legalább ennek főbb tételei előadassanak.

Valamint a természeti tűnemények bel-okozatainak lényegi előtűnt ismeretlenség, úgy a nyavalyák és járványok végelemai s működésük mi-voltának kitűdása is aligah valaha sikerült. Az orvosoknak feladata tehát a betegségnek és kör-járványoknál abban összpontosul, hogy ezeknek kül-formáját, s lételőknek és terjedésüknek föltételeit s törvényeit kitanulják, hogy ezekből okulva, előjövő esetekben azokat könnyebben legyőzhessék.

Igy van ez a cholera is; mert habár ez Európában az 1827-ik évben történt első fellépése idejétől kezdve mostanig, fájdalom, több versben nagy pusztításokat tett, és elég alkalom lett volna tanulmányozni, mégis belteremtését s okozatait ki-ismeri nem sikerült, s nem is lehet ez másképp, mert ha ezen cholera járványokat vizsgálva, tudva is van, hogy az azt szülő anyag a levegőben le-beg, de hogy mi legyen ennek belső lényege, mik-ből álljanak végelemai, azt megismerni a legta-pasztaltabb orvosok s a legudósabb természetviz-szálók sem tudták; mert ennek legnagyobb dühön-gése alatt is a levegő elemei közt a legfinomabb vegy — vagy más erőművi vizsgáló és próba esz-közökkel sem találhattak oly változás, vagy idegen-szerű elemeknek oly hozzájárulása, melyeket e be-tegességgel némi kapcsolatba lehetett volna hozni.

A tapasztalás azt mutatja, hogy az ezen be-tegéséget szülő anyag, cholera gerj (cholera miasma) a hég éghajlat alatt a tenger vagy nagyobb folyók közelében ered, és hogy erőtvé, ha mindjárt ter-jedésében az erdős s magasban fekvő jó légű vidéke-ket sem kerül ki, mégis az alacsonyabb, nedves, posványos helységeken inkább otthonos, — a mint ezt hazánkban az 1831-ki, 1836-ki és 1848-diki cholera-járványok is bebizonyították, a mikor is legfőképpen a mezőségen fejtette ki főbb pusztító erejét, — s hogy továbbá ha közbe-közbe erős és épp embereket is megtámad, mindazonáltal főképp a testileg és lelkileg meggyöngyült embereket viszi el magával.

Nagyobb életrendi hiba miatt, különösen hég nyárbán, hány-székelések, mint egyes choleralis esetek, akár mikor előjöhettek, de az ily szörv-nyosan mutató cholera különbözik a járványo-san uralkodó cholera-tól mind főbb jeleire, mind lefolyására nézve.

Hogy valaki e járvány-cholera-t elkapja, szük-séges, hogy ezen a levegőben létező cholera-gerjen kívül ezen betegségre nagyobb vagy kisebb fokú fogékonyasággal is birjon; mert vannak egyének, kik a cholera-nak legnagyobb uralma alatt, és így ezen miasmának legnagyobb ereje mellett folytono-san cholera-betegek közt forogva, őket ápolva, és később eltakarításukat magok eszközölik, mégis ezen betegség jeleit legkevésbé sem érzétek; má-sok ellenben, már csak hirre vagy csak szellőjé-től is érintve, attól meglepettek.

A cholera ragadósága felett a szakértők eleitől fogva sokat vitatkoztak, és habár ellene is,

de mellette is sok s nyomós érvek hozathattak fel, annyiban azonban mégis el van döntve, hogy a betegség maga nem ragadós és embertől emberre a bórnek és tüdőknél kigőzölgése által nem vite-tik tovább, hanem a levegőnek ezen miasma általi megfertőzése folytán terjed; honnan is lehetne kü-lönben kimagyarázni azt, hogy a cholera gyakran az ily betegekkel tölt helytől távol, másokkal köz-lekedésben nem levő, félreeső helyeken, nevezete-sen tölközőkben, egyes szobákba zárt foglyoknál is üt ki? Továbbá az is be van bizonyulva, hogy az elzárások és vesztglői időzések nem használ-nak, és a betegség folyamát nem akadályozzák; a mivel azonban nincs ellentétben az, hogy a levegő-nek ezen gerjjei megfertőztetése esetében, a be-tegesség nagy kiterjedésekor, és ennek nagyobb ural-ma alatt, bizonyos nem egészen kitűdött körülmé-nyek között ragály is ne fejlődhesse ki, mi által a betegség folyama megint új s nagyobbított len-dületet vehet.

Annyi bizonyos, a cholera veszélyessége és tovább terjedése nagyon elősegítődik az árnyékszé-kek és állati maradványok rothadt részeinek és a szemétdomboknak a lakházaknál meggyűlése kö-vetkeztében történt levegő-romlás által, elannyira, hogy sokan a cholera betegek kiűrtéseinek tulaj-donitának legnagyobb ragadóságot.

A cholera azonban nem mindenkor egyformán veszélyes, sőt gyakran e járvány alatt általában még kevesebb betegségek és halálozási esetek for-dulnak elő; mert ennek uralma alatt más betegsé-gek s még az évszaki szokott járványok is szűne-telnek, és hogy ezen járvány ritkán tart egy vidé-ken tovább 6 hétnél, nagyobb foku mérge pedig egy hétnél. Ehez még hozzá lehet tenni, hogy ha-zánkban, mely a tenger színe fölött jó magasban fekszik, a közlekedés idegen országokkal kisebb-szerű, folyóvizei sebesek, levegője jó, népessége nem tömött, a városokban is a lakosok rosz légű, alacsony, pinczemélyi házakban, egymás hátán nem laknak. Ezek mind oly körülmények, melyek foly-tán hazánkban a cholera ritkán ér el nagy fokot és hosszasan nem időzik, a mi hazánk lakóinak némi megnyugtató s vigasztaló szolgálhat.

A cholera-járvány közeledtével és uralma alatt is tehát ettől általában nincs miért annyira rettegni, hanem ha felénk közeledik, nyugodt kedéllyel, ke-resztényi önmegadással, a betegség folyamára fi-gyelve, úgy kell ezt tekintünk, mint valamely éghajlatot, melyet feltartoztatni nincs hatalmunk-ban, s melytől futással sem szabadulhatunk, mint-hogy akárhol utólról, megrohantuk s előnkbe ke-rülhet mint a villanyfolyam; azért ha körünkben ki is üt, legtanácsosabb a felsőbbrendű rendeleteinek engedelmeskedni és az orvosi tapasztalás és tudom-ány folytán közlött tanácsokat pontosan követni, mert csak így sikerülhet ennek ha nem is egész elhárítása, de mégis a megjelenőnek szelidítése.

A cholera-nak kétféle nemét kell megkülön-böztetni: u. m. a szelidebb természetűt, mely leg-közönségesebb, és melynek orvoslása legtöbb eset-ben sikerül is; és az eredeti ugynevezett ásiái cholera-t (ch. fulminans), mely már veszélyesebb, sebes lefolyású és nagyon kezes kimenetelű.

Ámbár a cholera-betegség mindenki előtt is-meretes, mégis itten főbb jelei előadtnak.

1) A cholera kiütését csaknem mindenkor gyomormenés előz meg, vagy ezzel kezdődve ezt egész lefolyása alatt kíséri; ehez jön később bőfű-gés, hányás, a lábak s később a felső és alsó végtagoknak gőresű összehúzódása, szivdobogás, a nyavalya haladtával továbbá a gyomor és a szemek becsése, a kezek, lábak s később az egész testnek elhűlése, elkéklése, sajátságos rekedt hang, kevés vizellet, ájulás, rángatózások, és végre ezen jeleknek lassankénti elmulása, és a testnek fölme-legülése vagy maga — a halál.

De ezen előszámlált jelek nem mindenkor jö-nek elő, többnyire a közönséges cholera a szeli-debb jelekkel megelégedve, czéljait orvoslás mel-lét megfordul s a beteg jobban lesz; az ásiái cholera pedig többnyire halállal végződik.

Jöllehet a cholera-t előhozó gerj a levegőben levén, mindenki e betegség elkapása veszélyének egyformán ki van téve, mégis bizonyos magatar-tási módok mellett ezt vagy kikerülni vagy lefo-lyását szelidíteni lehet, — így ha

1) Életrendünkben szoros mértékletességet tartunk.

2) Az átfázástól különösen pedig az éji meg-hűléstől magunkat óvjuk.

3) Környezetünkben s lakhelyünkön jó leve-gőről gondoskodunk, s hol ez hiányzik, fűtölések-ke, lobogó tűzekkel előhozzuk.

4) Testünket jól tápláljuk, tulon tuli megerőltetéssel el nem gyengítjük.

5) Lelkünkben el nem csüggedünk, hanem nyugodt kedéllyel, vidám s bátor lélekkel s Istenbeni bizodalommal nemcsak mindennapi kötelességünket folytatjuk, hanem a veszély napjaiban másoknál is segéllyel s buzdítólag közbejárunk, s a felsőbb rendelkezéseket pontosan követjük, s a cholera-gerj hatása raánk nézt nagyon sokat fog erejében veszteni.

A mi a gyógy-kezelést illeti: a cholera első megjelenése idejében sok gyógyszer ajánlatott, mint sajátos cholera-ellenszer (specificum), de e betegség minden nemeiben egyformán hasznosnak magát állandóul egyik se bizonyította be. Legtanácsosabb a cholera közeledtével, valamint ennek uralma alatt is a felsőbbség jót akaró s cél-szerű intézkedéseiben bizva, s az orvosok értelmiségre s tapasztalataira hallgatva ezek rendelkezéseinek pontos követése, a hol tehát lehet, a betegség kezdetén orvoshoz kell folyamodni, és csak ennek nem létében az alább megírt módon az itt ajánlott gyógyszereket használni.

Minden eddigi tapasztalások szerint legtöbbet használnak mindjárt a betegség elején nyújtott belsőleg izzasztó és külsőleg alkalmazott ingerszerek. Egy könnyebb-szerű cholera-gyomormenés könnyen elmúlik jó melegben való tartás, fodorminta, méhfű, szegfűvirág-forrázat ivása s a körülmények szerint a hasra mustáros tészta alkalmazása által; de ha ez nem segítene, akkor a betegét ágyban tartva, a szék-letételre se kell kibocsátani, hanem a beteg ezt gyalogszéken vagy alája tett edénytálba végezze, a kiürítéseket azonban rögtön ki kell vinni, hogy a beteg körül a levegő ne romoljék; hogy pedig a beteg szobákban a levegő inkább tisztuljon, az ablakokat gyakran ki kell nyitni, s a szobában fénymaggal fűtőlni, az ürítésektől szagossá lett edényekbe vasvitriolt, hamut, meszet tenni, s azokat ezzel kimosni; s végre ha ezek sem használnak, az alább I. sz. alatt megírt Dower-porelegyítésből 1-2-3 óránként egy jó kőshengnyit vízzel elegyítve kell adni. —

De ha a kezek és lábak már kidegek, sőt göresösen is összehúzódnak, vagy a bányás is hozzájövén, a betegség növekednék, ekkor már erősebb szerekre is szükség van, a mikor is az alább (II. sz. alatt) megírt cseppek lennének használatba veendőek, melyekből 1/2-1-2 óra különbség közt 15-40 cseppet meleg vízben vagy a fenn megírt valamelyik thea-forrázathoz elegyítve, kell adni, továbbá a kezeket, lábakat és az egész testet meleg ruhákkal, meleg szeszszel, camphoros eczettel kell dörögni, s közbe-közbe apró jégdarabokat nyújtani, melyek a szomjúságot is enybitik, — és ezt mindaddig folytatni, míg egyforma meleg izzadás állván be, a betegség megkönnyül.

A gyomormenésnek hosszabb ideig való tartása, vagy ennek bő mértékben és gyakoribb menése esetében a III. sz. alatti szorító-por használ, melyből két-három óránként egy jó kőshengnyit vizben elegyítve kell adni, még pedig ha a baj görcsökkel s fájdalommal lenne egybekötve, akkor a feljebb megírt mód szerint a II. sz. alatti cseppekkel felváltva. —

A cholera ellen sok esetekben használ a jég és a hideg víz is. Az első apró fuszulyka vagy borsónagyságu darabokban adogatva, — a másikonál a testet vizes lepedőbe való beburkolás által izadásba hozva, — de ehez is gyakorlat, tapasztalás és ezeknek rendszeres alkalmazása szükséges. —

A cholera elmulásával a beteg gyakran hamar visszakapja régi erejét; de megtörténik nem ritkán, hogy a betegek erejükből kimerülve, sokáig nagy gyengeséget éreznek, és hogy ezután vagy lassu lábba, vagy éppen typhusba esnek; azért ezekre a pillanati veszedelmek elmultával is nagy gond és a körülmények szerint orvoslás fordítandó.

I.) **Rp.** Radicis Ipecacuanhae
Opii-puri. aa. drachmam semis
Pulveris gummosi
Eleosachari anisi: aa. drachmas duas
Mds. Dower-porelegyíték
mintegy 12 egyénre mért összeg (ára 63 kr. o. ért.)

II.) **Rp.** Balsami Vitae Hoffmanni
unciam unam
Aetheris Sulfurici. unciam semis.
Tincturae Opii. simpl. drachmas duas.

Mds. Görcselleni cseppek —
mintegy 12 egyénre mért összeg. (ára 47 kr. o. ért.)

III.) **Rp.** Tanini puri. drachmas sex.
Aluminis crudi
Eleosachari Cinamoni aa. drachmas duas
Opii. puri. scrupulos duas

Mds. Szorító-por,
mintegy 12 egyénre mért összeg. (ára 1 fnt 36 kr. o. ért.)

Ezen itt megírt gyógyszerek 12 nagy egyénre vannak számítva, gyermekeknek azonban aránylagosan kisebb adag adandó.

Országgyűlési tudósítás.

Előleges értekezlet.

November 24-én előleges értekezlet tartott gróf Toroczka Miklós elnöke alatt, melynek tár-

mánykodásának eredménye volt. A bizottmány előadója b. Kemény Gábor a következőkben teszi meg jelentését:

Tisztelt gyűlés! A követvizsgáló bizottmány tisztében eljárva, munkálkodásának eredményét következő jelentésben bátorodik előterjeszteni.

A megyék, székely és szász székely és vidékek, valamint Naszódvidéke választásai a megbízó levelek, választási jegyzőkönyvek, és a választásokról szóló hivatalos jelentések figyelmesen összevetve, rendben találtak, ezek között Küküllőmegye és Fogarasvidékének is egyik-egyik kerülete választása; de eme utóbb említett törvényhatóságokban egy egy választás ellen nehézségek emeltek.

Küküllő alsó kerületében megválasztott Szilágyi Lajos ellen többen léptek fel, egy az említett megye főispánjához beadott kérelemben, mely kérelem, mellékleteivel együtt, kérelmezők kívánsága szerint a követvizsgáló bizottmánynak volt előterjesztendő. Kérelmezők a választás szabályosságát egyáltalában nem érintik, a követválasztottnak egyenesen személyét támadják meg, de semmit se bizonyítani kell. A kérelmezők mindössze bizonyos mellékletekre hivatkoznak, de azok részben függőben levő perek okmányai, melyekben Szilágyi terhelő semmi elő nem fordul, részint néhány hírlapi cikk. Az igazoló Szilágyi Lajos választását igazoltnak véleményezi tekintetni.

Említett Fogarasvidéke egyik sárkányi kerülete választása ellen egy kérelem adatott be Benedek Gyulától, és ahoz mellékelt négy darab román okmányban, — mint állítja, 458 román társa fejezi ki csatlakozását kérelmező panasz pontjaiboz. Az aláírások között csak igen kevés van sajátkező, nagyobb részint csak a kéz keresztvonása melé van írva a név, az aláírók nincsenek megnevezve, vagy a keresztvonások másként hitelesítve: mindazonáltal azonban a vádpontok részben oly komoly természetűeknek látszanak, az aláírások száma oly jelentékeny, nagyobb mint az azon kerületben összesen szavazottak száma, hogy az igazoló bizottmány ezen esetet teljes figyelemmel megvizsgálandónak ítélte.

Kérelmező Benedek Gyula első pontja alatt azt állítja, hogy a választók összeírása egyes szolgabírákra bízott, részre hajlással eszközöltettek, és azt engedi sejtetni, hogy a választók névsora megállapítását egy, nem a maga rendén alakult, a vidéki alkapitány és szolgabírából álló bizottm. eszközölte. A második pont szerint felszólalások megtételére néhol nem volt idő tűzve ki. A harmadik pont szerint, a szavazatszedő bizottmány egyetlen független tagja lemondván, az csakán működött. A negyedik szerint Codru, ki egyszersmind a szavazatszedő bizottmány elnöke volt, beszédet tartott a választás kezdetét megelőzőleg a választókhoz, fejtegetve, hogy milyen nézetű követet választanak. Az ötödik pont szerint erkölcsi nyomást gyakorolt a választó bizottmány a választókra: megéljenzte ki egyre, kiszidta, ki másra szavazott. Különösen Codru alkapitány és bizottmányi elnök leczkázta volna a választókat. A hatodik pont szerint a szavazatok beírása arra nem illetékes falusi jegyzőkre bízott, és nem a maga rendén ment, és mindezek mellett is a hetedik pont szerint, midőn a választás oly eredménnyel folyt, mely nem volt inyére a szavazatszedő bizottmánynak, annyira szembetűnőleg kezdett toborozni saját jelöltje mellett, hogy az maga megsokalván a dolgot, visszalépéssel fenyegette a választó bizottmányt.

Mindezek felől véglegesen határozni az ellenfél kihallgatása és a tények biztos megállapodása nélkül nem lehetvén az igazoló bizottmány véleményezi, hogy a tisztelt gyűlés eszközölje a választás körülményeinek alapos megvizsgálását, és méltóztassék azután ahoképest intézkedni. Mindaddig azonban, míg a vizsgálat le nem foly, fogarasvidéki Sárkányi kerülete képviselője követi jogai gyakorlatában meghagyandónak véleményeztetik.

Tovább menve a királyi és taksás városok választásaira, két város egy egy választását illetőleg tüntek fel kételyek, a többiek a maga rendén találattván. Említett két város Bereczk és Vajda-Hunyad.

Bereczkből Domokos László megválasztása ellen folyamodik Buzás Mihály rom. cath. pap, mint írja — de nem bizonyítja — többek nevében megbiztatva. Állítja kérelmező, hogy Domokos mintegy 50 román atyafit beíratott a választók közé, holott 8 forint egyenes adót csak 9 fizet közülök. Állítja, hogy Domokos éppen az említett románokat előbb felbörzoltatta, s azután kísértette szavazni. Állítja végre kérelmező, hogy érvénytelen választása, mivel a választó bizottmányi elnökre is esett szavazat. Az igazoló bizottmány azonban az egész kérelmet egyszerűen mellőzendőnek véli, és a Domokos megválasztását a maga rendén történetnek véleményezi, mivel az első pontban felhozott választói visszaélés ellen, ha voltak, a felszólalásra kitűzött idő alatt kellett volna kifogást tenni; a második pontban felhozott korteskedési rendelkezés választó bizottmány és Bereczk városa hatósága részéről bejött jelentések szerint nem volt; a harmadik pontban emelt nehézség egészen megsemmisül már csak a szavazatszedő bizottmány elnökének azon a választási jegyzőkönyvben olvasható nyilatkozatával szemben, hogy ő semmiként sem akart követ lenni.

A mi Vajda-Hunyad egyik követének Petko Lázárnak megválasztását illeti: ennek megsemmisítését kéri gr. Toldi Hováth Lajos, mivel említett Petko nem választó, és tehát nem is választható. Kérélmé tárgyalására Hunyadmegye főispánja b. Nopcsa egy a dévai polgármesterhez intézett átirat hitelesített másolatát közli, mely szerint Petko Lázár azon kívánságának hely nem adatik, hogy mint ügyvéd, tehát honoratior, kapjon választási jogot. Az igazoló bizottmány P. L. felszólítandónak véleményezi annak kimutatására, hogy vagy az 1791-iki XI-dik törvényezik értelmében vagy mint 8 fnt egyenes adót fizető választó és tehát választható is, ellenkező esetben megválasztása semmisnek tekintetvén.

Fentebbiek után az igazoló bizottmány jelentését azzal kívánja bezárni, hogy következő törvényhatóságok vagy kerületek követi nem verifikáltak, mivel megbízó levelek még az igazoló bizottmánnyhoz még be nem adtak. 1) Hátszeg mindkét követe. 2) Küküllő megye egyik kerülete. 3) Szászvárosszék egyik követe. 4) Segesvárváros egyik követe.

Még csak azon megjegyzést kívánom tenni, nem mint az igazoló bizottmány tagja, hanem csak a magam szakállamra, hogy a tanácskozáskor menetén elején a vélemények lehetőleg szétágaztak, de a végén semmi elégtelenség nem mutatkozott: vajha ezen rendkívül fontos kérdések, melyek éppen most szőnyegen vannak, és a melyek országunk ügyeire mind inkább nehezebbekké váltak, egyetértés által oldatnának meg, s mindnyájunk meggyőztetésére szolgáltnak. (Helyes. Éljen!)

Zeyk Károly azon megjegyzést teszi a fogarasi választásra nézve, hogy azon képviselő, a kinek megválasztása ellen panasz jött be, mindaddig, míg a credentionalis elleni panasz elintézve lesz, követnek tekintessék. Elfogadtatik.

Gr Teleki Domokos ohajtja, hogy azon követ urak, a kik még nem adták be credentionalisokat, mentől előbb adják be, s hogy a bizottmány elnöke utján adják tudtul az országos elnök ő ex-cjának, hogy a verificatio készen van, s gyűlést hirdethet. (Helyes!)

Ezzel az értekezlet eloszlott.

Követválasztási mozgalmak.

Arad, nov. 19.

A két testvér haza legszebb korszakát élve, alkotmányos jogainak legszebbikét most gyakorolja, t. i. az országgyűlési képviselők választását; négy év telt el a némaság között, négy év, a várakozás hosszú négy éve után először hangzik ajkunkról e magasztos hang: éljen országgyűlési képviselők.

Arad tegnap választá képviselőjét, a szavazatszedő küldöttség reggeli 8 órákor megkezdve működését, szakadatlan folytatá esti 8³⁰ óráig A szavazás három követjelöltre történt, u. m. Fábán Gábor a tudományokban megőszült veterán akadémicus, Csemeghy Károly ügyvéd és Aczél Péter, s míg a szavazás történt, a város legnagyobb csend és nyugalomban volt, maguk a választók átértve a kor kívánalmait, jelöltjeik éltetésén kívül még csak más hangot is alig adtak, a szavazás tehát minden megakadás nélkül esteli 8³⁰ óráig folya, ekkor a jegyzőkönyv befejeztetett, s a szavazatok összeszámítása után kinttűnt, miszerint Fábán Gábor kapott 876 szavazatot, Aczél Péter 497 szavazatot és Csemeghy Károly 276 szavazatot. s így Fábán Gábornak, a két ellenjelöltnek összes szavazati számán felől 109 szavazattal több levén, ezen absolut majoritással fogva Fábán Gábor esti 9 órákor Arad sz. kir. város országgyűlési képviselőjéül proclamáltott bizottmányi elnök Török Gábor ur által.

Míg a kihirdetés történt, Cserepes Ferencz helybeli igen tisztelt ügyvéd számos választókkal, zeneszó, s számtalan zászlóval a követ után menve, őt a választók által vont kocsin Arad alól hozták a választás helyére, a városház előtt felállítva volt fasátorhoz, itt Török Gábor elnök átadva neki a választási jegyzőkönyv egyik hitelesített példányát, mint megbízó levelét, a követ szívből eredő szép szavakkal köszöné meg polgártársainak e bizalmát, igérvén, hogy mindent elkövetend, mit a haza, s főleg városunk jobblétének előmozdítása polgári kötelességül elbe szaband, biztosítva Arad választóit, hogy bár tudja, miként többen vannak, kik tudományosság szempontjából felette állanak, de egyben — a hazaszereteten — senki sem áll felette, s biztosítá Aradot, miszerint benne csalódni nem fognak soha.

A beszéd után a roppant néptömeg azon rendben, melyben jött, visszafordult ezerszeres éljen kiáltások között, elől a zene Rákóczi-induló játszva, utána a fáklyák s zászlók, s ezek között, a választók által vont kocsiban az összevegyült honatya, keblére szorítva megbízó levelét, jobbra, balra köszöngötte az őt üjongva éltető népek.

A főtéren és templom utcán át az iskola utczába haladt a diadalmenet, hol a követ háza előtt megállva, a választók néhányan karjaikon emelék le s vitték szobájába Fábiant, hol megnyitva ablakát, az őt éltető választókhoz igen szíves beszédet tartott, s még háromszor ismételt „lassuk“ kiáltások után, háromszor mutatta meg magát a távozni alig akaró népek, s aztán csak

ládja, s meghitt barátai közé, belső szobájába távozva, a nép öröme derűt arccal éljezve a követet, példás rendben haza távozott.

Terjedelmesebben írá le ez eseményt, mint talán kellende; de azon meggyőződés vezetett, hogy Fábán Gábor köztiszteletben álló neve, a Királyhágón tul hazában is éppen ugy ismerve van, mint nálunk, s így együtt fognak testvéreink e szép sikert választáson velünk örvideni, mely által megmutatta Arad városa, hogy a honboldogítás gondolai között megőszült agg harczosa iránt, ma éppen oly kegyelettel viseltetik, mint viseltetett akkor, midőn őt először választá képviselőjéül. A lefolyt választás Arad diadala, s mi lelkünk mélyéből örvidünk s őszinte örömmel kiáltjuk: éljen Fábán Gábor Arad város méltó képviselője!

Csorba Ákos.

Torda, nov. 24.

A Tordamegyében történt követválasztás kiégszítésell szükséges megemlíteni a választók létszámát, a mit a tudósító kifeledett. E megyében a most választó jogosultak száma mintegy 4,000 re megy, ebből megjelent 2656 szavazó, kik közül Tisza Lászlóra szavazott 2644, b. Huszár Károlyra 2639 szavazó. Egyesekre ment 17 szavazat A megválasztott két képviselő kapott 664 román szavazatot, dacára annak, hogy többen kívánták a román népességet a választásra való befolyástól elvonni.

V. Hunyad, nov. 15.

A sokat szenvedett haza jobb létének felde-rtllére annyira szükséges testvéries egyetértésnek a különböző nemzetiségek között szép példáját adta a mai napon Vajda-Hunyad városa közönsége. Ez nap bucsuzott el választóitól a különböző nemzetiségekből álló városi közönség nagy többsége által egyik követnek megválasztottat m. Benedikti Albert ur. Bucsuszavaiban rövid, de velős szavakkal nyilvánította politikai hitvallását, mely szerint a trón iránti tántoríthatlan hűségben, a magyar szent korona integritásában, s az ezen korona területén lakó minden nemzetiségek teljes jogegyenlőségében, s az ebből folyó testvéri szeretetben, egyetértésben hiszi hazánk boldog jövőjét rejleni; s igérvén, hogy minden törekvése ezen célra elérésére leend intézve; szavai, melyet magyar és román nyelven mondott el, általános örömmel és lelkesedéssel fogadták a nagy számú jelen levőktől. Ugyanez nap estvéli óráiban a városi vegyes népek, műfiatalság, egyesületi czéhmaster König Mihály ur vezetésé alatt a tisztelt követ urat fáklyás zenével tisztelték meg, hol viszonti kölcsönös üdvözlés után a tisztelt képviselő helybeli g. n. egyesült lelkész, a fiatal és közkedességben levő Pekurár Ábrahám urat is üdvözlölvén, szép reményekre biztató kilátással öröme-érzések közt oszlott szét. Vajha a testvéri szép egyetértésnek ily szép példái tüledeznének fel mindenütt jobb jövőért szívszakadva esengő drága hazánk minden vegyes nemzetiségű községeiben! Igy ohajtásunk teljesülésének örömet mindnyájan elérhetünk!

Kül- és belföldi levelezés.

Torda, nov. 14.

Ez időben nálunk a gazdaság körében a jól mivel szőlők nyújtanak legtöbb hasznat, tény, mégis hazánkban a legszánandóbb kezelés alatt sinlik az. Ha például a tenger mennyiségű szőlő-oldalon, mint megannyi messze kirívó szégyenségi bizonyítványok felett széttekintünk, azok elgebebb állapotának javítására lehetetlen nem gondolni. Mindenki tudja, hogy ennek sem az időjárás egészen, sem a föld nem oka, sőt eileben, hogy ez ily elbánás mellett, hogy annyit is terem, s hogy még teremjen is, az anya-természetet elkövetett lelkiismeretlen büntény, mely előbb-utóbb megbosszulja magát. Mert a földet szüntelen zsarolni és vissza semmit sem adni; az elaggott tőkét, melyek rostjai a reproductiot ugy sem bírják többé, szüntelen virágzásra és termésre ösztönözni, képtelen gondolat.

A dolgok ilyen állásában illő valabára komoly számot vetni, minden e tárgyra vonatkozó körülményekkel s főleg idővel és munkaerővel, hogy a céltalan pazarlás kikerültsésk, és ugy intézni a dolgot, hogy a legtöbb esetben, s ha lehet mindenkör e két drága tényezőt illő eredmény kosszorazza; tehát nem szokásos, hanem ész- és okos szőlőművelésre kell áttérnünk okvetetlen. Azért szükséges, hogy e város területén szőlőműveléssel foglalkozó néhány értelmes, tehetséges egyéniség formaiszerinti társulatot alakítson, mert az egyes erő elporlik a vállalat terbe alatt rendesen, és egy lehet legjobban napnak fekvő helyet szerezvén, a beültetendő szőlőre nézve előkészítve, s azt az ismeretes hazai és külföldi legtöbb hasznat ígérő szőlőfajokkal szakértők által vezetve beültesse. Majd a jó siker által a példa oly vonzó, oly csábos lesz, hogy annak követésére lelkesülvén mások is, e társulat a közös jólét egyik hatalmas emeltyjének teremtőjévé avatja fel magát. Mit annyival könnyebb elérni, mivel hazánkban már néhány érdeműs férfiak, mint nemes keblű ut-török disznék e téren, kik pénzes fáradságbeli áldozatuk által a nyomdokban lépődök számára is feles tö-

két előlegezték, s így ennek megtakarításával a gyorsabb haladás már is biztosítható lenni látszik. Itt állanak előttünk az ezek által előhozott ész és szorgalom gyönyörű hódítványai, melyek Miriszló, Csombor, Szilvás, Lapád, Gálfalva, Fejérvár, stb. égre meredő ormain, mint gondosan esztelt tájképek díszlenek a sorokban. Itt vannak azok innepelt mesterei is; ide utasítom a leendő társulatot, mind a vezér-elvek, mind a tapasztalatok kinyerése végett, kik is hogy azoknak készsége közlésére csak örömteljes szívélyességgel színdíszlenek, a tudományosság önzéstelen jelleméről előre feltesszük, s így Torda kemény, munka edzett férfai a nem legmostohább fekvésű szőlőhegyeiken egy ész, és okszerű szőlőművelés mellett nem sokára kevesebb testőrrel, kisebb területen, sokkal több s jobb, s mindenestre minéműségére nézve becsesebb értékű borokhoz juthatnak.

A külföldi, ki csak hazánkat látja, sajátságosnak találja, hogy ez mind e mai napig méltóbb megfontolás alá nem vétetett. Mi pedig szívesen óhajtjuk, hogy Tordán még e tél folytán egy ész, és okszerű szőlőművelő-társulat alakuljon.

Legyen ennyi elég eszme-pendítés végett, majd találatnak e város jóra való tehetősebb polgárai között olyanok, kik egy correct szőlőművelés előállítására fejlesztése végett megkívántó társulat alakítására férfiasan sorakozni fognak, mert nem szabad atyáink földjét utódainkra úgy hagyni át, mint vandálok tanyáját, s nem szabad tovább is szolgáló lélekkel túrni a szegénység letipró baltáival. Az ész termékeny ereje a kopár szőlőket is édesenné varázsolja. Egy-két tővénnyel polgár Tordának már is jó példával balad elő. Kérő alázattal fordulnék hozzájuk, vennék kezükbe a kezdeményezést nehéz szerepét, erős vállukon egy sem fogna megtörni még ez egyetlen vállalat, az az ők józan előterjesztése a társulat alakulni fog. S végre, hogy azon magas állású férfi, kinek ajkairól e nemesen buzdító eszmét tollra vevém, e társulat vezetője legyen, az szív-ből óhajtandó lenne! Ferenczi Béni.

Hazai intézetek

Az erdélyi múzeum részére 1865-ik évi szeptember és october havában beküldött adományok jegyzéke.

I. Könyvek: A washingtoni Smithsonian Institutiontól Annual Report for the year 1862—1863. Washington 1863—1864; Report of the commissioner of patents for the year 1861. Vol. 1. 2. Washington 1863; Results of meteorological observations from the year 1854—1859. Vol. II. Part 1. Washington. 1864. — A bajor kir. tud. társaságtól Sitzungsberichte 1865. I. Bd. 3. 4. Heft. — A bécsi cs. földtani társulattól Jahrbuch XV. Bd. nro 3. Wien 1865. — A m. kir. természettudományi társulattól Közlönye 1861. évre, II. köt. 2. füz. és Évi jelentése 1860—61-ről. Pest 1864. — Gr. Mikó Imrétől Vegyes halotti praedikációk 1. köt. — Brassai Sámuelről 7 köt. könyv. — Hermann Ottótól 5 köt. — Vajda Vietortól, Aimard kincskereső. Regény. Kolozsvár 1865. — Tompa Imrétől Erd. Híradó 1844 re, és Pesti Hírlap 1844. 1. félév. — Stein János nyomdájából 3 köt. — A londoni kir. tud. társaságtól Philosophical transactions 1864. Part 12; Proceedings of the royal society Vol. XIII. nro 68—69; Abstracts of meteorological observations 1856—1862. Toronto. 1863. — Salamon József nyug. isk. tanácsostól b. Deresényi János, az én nevelési rendszerem. Pest, 1861; Történeti emlékek kiad. Szabó Károly és Szilágyi Sándor, 2-dik köt. Pest 1860. Habrich József, die Stiefmutter in Sieb. Sächsischen Volks poesie Wien 1866. — Id. Bodor Pálról Euripidis Phoenissae. Ed. Valckenær. Franeker. 1755. Jancsó Mihálytól egy 1702-ki eredeti oklevél. — Fogulyán Antaltól egy 1719-iki eredeti oklevél. — Veress Ferencztől 4 darab lefénnyel képezett oklevél. — Hodor Károlytól Transactio Szathmariensis de anno 1711. (1712-iki nyomtatvány.)

II. Régiségek és érmek: Nagy Elektől 1 ezüst pénz. — Szentiványi Györgytől 1 ezüst, 1 réz pénz. — Sipos Vilma, Tompa Sándornétól 4 ezüst pénz. — Tamási Györgytől 1 ezüst pénz. — Pap Istvántól 1 ezüst pénz. — Fogulyán Antaltól 5 réz pénz. — Makkai Istvántól 4 pirosztojás met-széssel. — Barabás Sándortól 1 ezüst pénz. — Hop Károlytól 1 réz pénz, 1 tájékt. faragvány. — Mialovich Györgytől 2 ezüst, 1 ón pénz. — Dr. Gutmann Edétől 1 ezüst 27 réz pénz. — Vélies Károlytól 1 ezüst, 1 tájékt. faragvány, 1 egyiptomi kis cserép urna, 2 kényél elefánt fogból. — Gr. Teleky Sámuelről 1 Sároberken talált dák kard bronzból. — Torma Károlytól 1 emberfő ábrázoló cserépféld fogantyn, Alvinczen a vasúti töltés mellett találtatott 1865-ben, egy domborművű cserépdarab Szesz-ármáról, és 2 vaskules (középkori) Magyar-Köblös-ről. (1865.) — Tauffer Jánostól 19 ezüst 4 réz pénz. — Pető Andrástól 1 ezüst pénz. — N. N.-től 2 réz pénz. — Ince Danitól 1 ezüst 1 réz pénz. — Vásároltatott 2 arany 41 ezüst pénz. — Schönfeld Kálmántól 1 tájékt. faragvány 1661-től és 1 ezüst gyűrű. Pékei Miklóstól 1 ón pénz. — Ferenczi Árontól 3 apró bronz régiség. — Brenesán Józsefnétől 5 ez. 2 réz, 2 ón pénz. — Zaturecky Gyulától 1 fehér brittania ércpénz. — Nagy Sándor, hidvégi ref. paptól, Gábor Áron tűzér-őrnagy szivar-tárczája. — Gr. Eszterházy Jánostól 4 bronz fejse Gyulatel-kéről. 14 ezüst, 6 réz, 1 ón pénz. — Szathmári

Györgynétől 4 ezüst, 3 réz pénz. — Móno Antal-nétől 7 ezüst, 3 réz pénz. — Szilágyi Lajostól 4 ezüst, 9 réz pénz. — Ellenberger Márton és Izsák Mórictól 1 chinai hajó csontból faragva. — Tamási Antaltól, gr. Pekri Lőrincz ezüst pecsétnyomója. A volt hajdani vívóda maradványaihoz egy 1612. beli alabárd.

III. Természeti tárgyak: Dr. Tauscher Gyula, ercsényi uradalmi főorvostól 83 faj madár-tojás 294 darabban. — Gr. Eszterházy Kálmántól 1 kigyó. — Vélies Károlytól 3 teknősbéka, 1 kigyó, 2 tengeri rákháj, 33 szárazföldi és édesvízi csiga 142 tengeri kagyló, 51 db ásvány, és 247 db növény Szeben környékéről. — A cs. kir. állodalmi földtani intézettől 100 faj kővüet 571 darabban, a bécsi medenczéből. — Pintye Linától 7 db ásvány és kővüet. — Gyulai Lászlótól 5 db kőzet. — Nagy Lajosnétől 5 db kővesült fa. — A személyzet által gyűjtetett 400 pók. — Vásároltatott 1 atrix nyetca és 4 fiok kártékony rovar. — B. Kemény Kálmán-tól 1 Gürgényben 1855-ben lött hun medve, a melynek elhozatalára és kikészítésére a költséget gróf Mikó Imre ómltsa adta. — Szilágyi Lajostól 1 blatta Americana. — Izsák Istvánától egy tengeri rákláb. — Zabulik Sándortól 1 madár. — Csuk se-beshelyi ellenőrtől 1 madár. — B. Józika Lajos-nétől 1 láda ásvány. — Kerekes Gergelytől 4 db csiga. — A conservator gyűjtött: 1 patkó-orrú de-nevért, a gürgényi vátromból, 230 pókot Gürgény-ből és Sárospatakról, 17 bogarat ugyanonnan. — Vásároltatott 1 Mygale Blondii.

Élőszózatok. Lapunk utóbbi számban Tisza László Zeykhez intézett beszéde második bekezdésében értelemhiba csuszott be, miért is az eképp olvasandó: „Az örök igazság minden gyengitő emberi befolyás nélkül legenyesebben, következetesebben jelenik meg az anyatermészetben, hol a kü-lönböző emberi tulajdonok kifejeződése is oly találó képleteket ismer fel a gondosan vizsgálódó.”

Ugyan e beszéd 3-dik bekezdése 12-dik sorában „gyó-mánt-szirt” helyett „granit-szirt” olvasandó.

Különfélék.

— (Necrolog.) Csik-Taploczai Lázár Dénes, a maga, Domokos fi- és Antonia nővére, férjezett Horváth Mihályné, egy szintén Zámblér Mária és Domokos unokáinak, kiknek neveltetése érdekében mint szülőitlen árváknak hagyá el az ősi ház küszöbét! nemkülönbön Antonia gyermekeinek: Mihály, Anna és Dénesnek, valamint az elhunyt fi- és nővéreinek nevében megsebzett szívének metsző fájdalomával tudatja a feledhetlen emlékt. édesanyá-nak, illetőleg jó nagyanyának és forrón szeretett nővérenek özvegy Lázár Antalénak, született csik-szent-domokosi Sándor Juliánának és hó 16-kára viradólóg a baldoklók szentségeinek példás fölvétele után, tüdőgyulladás következtében, élte 57-dik, boldog férjesülése 35 dik, özvegyisége 6-dik évében történt csendes elhunytát az Urban. Az örök világosság fényeskedjék neki! Az áldott emlékt. keresztelő nő meghült tetemei e hó 16-kán fognak Maros-Vásárhelyről az egyházi beszentelés után el-szállítani, s Csik-Taploczán az elhunyt kedvese mellé örök nyugalomra helyeztetni; lelkiért pedig az engesztelő áldozatok a csik-somlyói Ferenc-rendű atyák templomában az egek urának bemu-tattatni. Legyen könnyű a föld hamvai fölött s le-gyen béke porain! M. Vásárhelytől, nov. 16. 1865.

(Necrolog) Lukács Czeczillia Goro Lajosnő, Lukács Nárczissa Rádi Edéné magok s gyermekeik nevében, egy Maderspach Rózália és Olivér unokák megsebzött szívvel tudatják, hogy forrón szeretett édes anyjuk, illetőleg nagyanyjuk özvegy demusi Lukács Ferencznő született Nálaczi Rákhel e folyó hó 10 én, élte 63-ik évében, 11 havi keserves szenvedése után megszűnt élni. Hideg tetemei szeretett férje mellé helyeztetettek a dem-susi sírban.

Alig pár héttel kísértük örök nyugalomba nagy-pestényi Ivuly Sándornét, a fiatal Gola Bertát, férjén kívül három nevelten apró gyermekei si-ratják; mindkét honleányunk könnyű legyen e haza földje.

* E f. hó 22-én a nemzeti szállodában fé-nyes díszebébet adott b. Kemény Ferencz ő exejá, a helyiség miatt a képviselők és királyi hivatalo-sak egyrésze hivatott meg. A második díszebé e f. hó 26 án lesz.

* A Pesti Napló- és Honnak Kolozsvárról kapott magán távsürgönyében a többek között az áll, hogy a felséges királyi leirat négy nyelven, olvastatott fel. E tévedést helyre kell igazítunk, mert a leirat nem négy, csak három nyelven, t. i. magyar, német- és románul olvastatott fel. A tu-dósító zavara onnét származhatik, hogy Gebbel ta-nácsos latin nyelven a kir. személyes gr. Cren-neville felhatalmazását olvasta fel. Ennyit az igaz-ság érdekében.

* A magyar gárda felállításának híre nja-ban felmerült s most azt írják, hogy gr. Crenne-ville ő felsége szárnysegéde, ki egyszersmind magyar mágán, nevezetnek ki testőr kapitánynak.

— A „Pesti Napló” nov. 21-ki számában a marosszéki utóbbi választáson volt követjelöltéről szólva, azon eszmét mondja ki, hogy az 1848-ki VII. törvények értelmében Erdélynek jogában állván mindazon törvényeit, és szabadságait meg-tartani, melyek az egyesítést nem akadályozzák, Pesten nem nélkülözhetik azon erdélyi capacitáso-kat, a kik Erdély helyhatósági sajátságos viszo-

nyait alaposabban ismerik. „Azt sem hallgathatjuk el — írja a „Pesti Napló” — hogy tekintettel a fenemlített törvényezikre igen kívánatos volna, ha Erdély a jövő országgyűlésre minél több oly kö-vetet küldene, kik nemcsak az ottani kebl, de a Királyhágón inneni viszonyokkal is ismeretesek. Ez okból örömmel látnók a képviselők házában Tol-nai Gábort, gróf Lázár Kálmánt stb.

* Dumás Sándor a világhírű regényíró a napokban Pestre fog érkezni, hol felolvasásokat tartand.

* Mint az „A. Ztg.” értesül, az önálló ma-gyar ministerium alakulásáról szármaló hírek a kormányhoz közel álló lapok által azon nyilatkozat kíséretében czáfoltatnak meg, hogy a korona az országgyűléstől mindenen előtt az 1848 diki törvé-nyek — s így a független ministeriumra vonatkozó cikkek is — revízióját várja, s hogy e pont a trónbeszédben is nyomattékkal ki fog emeltetni.

* Az olasz határokról írják: Oct. 27 én ba-társzélünkön s ugy szólva előőrseink szemei előtt a nép-igazságszolgáltatás egy borzasztó neme hajta-tunk végre. Megbizható források szerint az eset kö-vetkező: Egy Castiglione della Sliviere vidéki pie-monti katona végleg elhosszított a hadseregtől. Öröme, hogy ismét családjához fog visszatérni, még magasabbra lön fokozva az által, hogy kevéssel el-bocsátatása előtt 5000 frankot nyert a bologai sorsjátékban, s most arról gondolkodott, miként biz-tositson kellemes jövőt elszegényedett családjá szá-mára. 26 án este a katona Golláratoba ért, s mint-hogy az éj nem sokára bekövetkezett, elhatározta, hogy a vendéglőben fog hálai. Az uton azonban egy tárczát talált, mely több százra menő lira je-gyekkel volt tele. A vendéglőbe érve, nem titkol-batá örömet a felett, hogy családjához siet, s hogy azt boldoggá akarja tenni. E percében nagy ja-veszékedések közt egy öreg por lép be a terem-be, ki előadja, hogy egész vagyonát, mely egy tárczá-ba volt zárva, utközben elvesztette. A derék kato-na meggyőződve a dolog valóságáról, rögtön át-adá a parasztnak a tárczát, s visszautasított min-den jutalmat, miután, mint örvendezve mondá, kü-lönbön is mintegy 1500 frank van a zsebében. A katona becsületessége élénk elismerésre talált a je-lenvolt vendégek részéről, s miután az elvesztett tárcza birtokosa azon ajánlatot tevő neki, hogy ha-za fogja kisérni, a katona engedett, s mindketten meleg rokonszev-nyilvánulások közt hagyták el a fogadót. Mintegy két óra múlva azonban egy fiu érkezett a hátramaradt vendégek közé, és jelenté, hogy a katona véres holttestet a szomszéd erdő-ben fekszik: Egy pillanat alatt több mint 40 em-ber botokkal és kapakkal fegyverkezve, azonnal a mondott helyen termett, s a véres holttestben csak-ugyan a derék katonát ismeré fel. A gyanu rögtön az öreg porra esett, utána siettek s valóban a sze-rezenstelen katona 1500 frankját megtalálták nála. Mielőtt a rendőrség a dolgot megakadályozhatta vo-lna, a felbőszült pórok a gyilkosra rohantak, s azt e szó betűszerinti értelmében darabokra tépték.

Politikai hírek.

Austria. Lemberg, nov. 20. Helytartósági körlevél által közzé tették: „Folyó évi november 18-káról kelt legfelsőbb elhatározás folytán elren-deltetik, hogy mindazoknak, a kik gácsországi pol-gári és katonai bíróságok által 1863 óta politikai bűnök, vétségek és kihágások miatt elmarasztal-tattak, ha ezen vétségeik egyéb büntetésre méltó cselekedetekkel összefüggésben nincsenek, még ki nem állott szabadságbeli büntetéseik elengedtesse-nek, a bebörtönözettek azonnal szabadon bocsátas-sanak; a hasonló tettek miatt indított, még be nem fejezett pörök pedig megszüntetessenek, és a kik vizsgálati fogságban vannak letartóztatva, szabad lábra bocsátassanak. E rendelet általános megelé-gedéssel fogadtatott.

Franciaország. A „France”, hogy a többi európai hatalmakat is neki bátorítsa a seregelszá-lításoknak, egy vezércikkében felhozza, hogy a császár politikájára távol van minden izgatástól s be-keblezési vágyaktól, s tiltakozik azon ráfogás ellen, mintha Bismarckot a császár bizonyos nyilatkozá-sok végett hivatta volna Párisba, vagy a franciaia politika által indított volna az odamenetelre. Ezek elmondása után visszapiantást tett a „France” a császár politikájára a keleti háború óta, azt hoz-ván ki, miszerint a császár politikája teljességgel nem törekszik Európa térképének megváltoztatá-sára. De ha netalán más nagyhatalmak adnák ma-gokat dícsavágyó és kalandos tervek létesítésének, s Európa egysúlyát fenyegetnék, akkor Francia-ország se maradhatna tétlen ilyen, némileg ellene irányzott izgatás közepett, s nem maradhatna mintegy beekelve határai közé csupa platói vissza-tartózkodásból; míg mások, a szerződészek által számukra kiszabott korlátokat felforgatnák.

A „Journ. des Debats” ma azt mutatja ki, hogy Austria egészen Franciaország rendelkezé-sére hagyja a szent széket és sejteti, hogy Velen-cze birtokát is meghozza Olaszországnak az állha-tatos kiktartá. A „Constitutionnel”-ben egy az itteni külügyministeriumból kikerültnek látszó berlini le-vél azt mondja, hogy Bismarck sokkal esélyesebb államférfi, hogysem gondolatában is megfordulha-tott volna azon eszme, miszerint Franciaországot

a kalandos politika terére igyekezzen csalogatni. Metternich a mióta megérkezett, már több ízben értekezett Drouinnal s igen szíves fogadtatásban részesült. Mindazáltal ezt koránt sem lehet annak jelétül venni, mintha Franciaország hajlanék az osztrák politikához, hanem inkább a herczeg ked-velt személyiségének tulajdonítható.

Olaszország. Florenz, nov. 18. A par-lament ma megnyitott. A király ezeket mondá megnyitó beszédében: A milyen bizalommal szok-tam Turinban szólni, a hol bátorító és reményt nyújtó szavaimat mindenkor szerencsés események követték: hasonló bizalommal szólok most Florenz-ben, hol szintén le tudandunk győzni s elhárítani minden akadályt, autonomiánk teljes helyreállításá-ban. Kormányom a pápaság és a vallási érdekek-nek eleget teendő, alkudozásokba bocsátkozott, de a melyek felbeszákittattak, midőn a korona és a nemzet jogai megtámadtatni látszottak. Az idő és az események hatalma meg fogják oldani az Olasz-ország és a pápaság között fenforgó kérdést. A szeptemberi conventiót nekünk híven meg kell tar-tatnunk, melyet Franciaország a megállapított ha-táridőig végrehajtand, a melyet mi most már köny-nyen bevárhatunk. A helyzet tetemesen javult. Azután a külviszonyok kielégítő voltáról szólt, kiemelve, hogy Spanyol, Orosz- és Szászország elismerték az olasz királyságot; hogy a pénzviszo-nyok egysúlyát milyen nehéz helyrehozni, a had-erők csönkítése nélkül, és mily fájdalmasan esik újabb áldozatokat kérni, de a nép hazafiassága most sem fog — ugymond — cserben hagyni. Az egyháznak az államtól elválasztatása és az egy-házi testületek megszüntetése felett fognak önk-tanácskozni — mond folytatólóg a király — a nem-zeti nagy művet semmi se dülhatja fel; újabb har-czok ki nem kerülhetők, de Olaszország fiai kü-rülem csoportosulandnak, és Olaszországnak s a civilisatiónak hatalma fölül fog kerekedni. A nem-zet esélyessége Olaszország jogait és becsületét meg tudandják sértetlenül őrizni. A nemzeti poli-tika ösvényén nyíltan előre kell haladni. Népem szeretetében és hadseregem erejében vetve bizal-mamat, semmit se mulasztandok azon nagy mű kö-rül, melyet bevégezve kell utódainknak átadnunk.

A „Natione” jelenti, hogy hire jár, s ezt nem is tartja valószínűtlenné, hogy Garibaldi tábornok Florenzbe érkezett. Az „Apennino” is állítja, hogy Garibaldi két nap óta Florenzben van.

Németország. München, novemb. 20. A „Baier. Ztg.” hivatalosan tudatja, miszerint a ba-jor kormány elhatározta, hogy újra diplomatiái üz-szeköttetésbe teszi magát Olaszországgal.

Hamburg, nov. 19. A „Hamb. Corr.” közli Augustenburg hg választát, melyet oct. 29-ről kel-tezve Manteuffel altbnagyhoz intézett, feleletül en-nek a „Köln. Ztg.” tegnapi számában közzé tett, befogatással fenyegető levelére. A herczeg ezt írja: Eckernförde város loyális fellelkesülése minden leg-kisebb részemről üdvözlés nélkül következett be, és csak természetes kifejezése volt az rég vissza-fojtott érzelmeknek. Az efféle érzelmi nyilatkozato-kat el lehet ugyan nyomni, hanem az otthoni ural-kodó z irányában táplált ragaszkodás érzete, és az ország jogai iránt való ragaszkodás fűn fog ma-radni. Végül arra kéri a herczeg a kormányzó, hogy szorgosan ajánlja a királynak, miszerint a végleges elintézés dolgában hallgassa meg az or-szág lakosságának akaratát.

Zedlitz előleges tilalma daczára jóformán min-den schleswigi helységben megünnepelték Angus-tenburg hg doltzigi kiáltványának évnapját. A hol-stein lapok közlik erre az idevonatkozó részlete-ket és rendőri büntetéseket.

Frankfurt, nov. 18. A szövetséggyűlés ma-ülésében Austria és Poroszország közösen nyilat-koztatják, hogy a holsteini rendek egybehívását ak-korra tartják fenn, a mikor az időt arra alkalmas-nak fogják találni, most nem tartják czélszerűnek Schleswignek a német szövetségbe beléptetése felett vitakozni; most azt indítványozza Austria és Po-rozország, hogy a közép-államok indítványa a hol-stein ügyek bizottmányához utasíttassék. Elfogad-tatott. Erre a középállamok kijelentik, hogy a szö-vetségnek a herczegségekbeni örökösödés kérdése-hez való jogának fenntartása mellett lemondanak in-dítványuk további tárgyalásáról a szövetséggyűlé-sen. Az osztrák conservatív pártnak bir szerint azon ajánlat fog tétetni, hogy Olaszországnak a katholi-kus német udvarok által leendő elismertetéséhez ke-zet nyújtson.

A „K. Közlöny” magán távsürgönye.

Követek lettek Pesten: Belváros: Deák Ferencz. Lipótváros: b. Kemény Zsigmond. Terézváros: Gorové István. Józsefváros: Szentkirályi Mór. Ferencz-város: Horváth Károly.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

November 23-án: 5%. Nemzeti kölcsön 100 frt. 68.10.—5%. Metalliques 100 frt 65.10.—Bank-részvény 776.—Hitelintézeti részvény 200 forint 159.90.—London 100 ft st. 100 frt 23 1/2, kr 107.80.—Ezüst 107 1/2. Cs. kir. arany 5.18.—1860. kölcsön 85.05.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

